

**PLOŠNÝ PRŮZKUM, ZHODNOCENÍ A
DOKUMENTACE ARCHITEKTONICKÉHO
KULTURNÍHO DĚDICTVÍ 19. A 20. STOLETÍ**

ŘEŠENÉ ÚZEMÍ

PÍSEK

ŘEŠITEL, SPOLUŘEŠITEL

JANA ŠTORKOVÁ, EVA ERBANOVA, EVA ZUZÁKOVÁ,

1. ÚVOD

2. LITERATURA A PRAMENY

3. HISTORIE OBCE

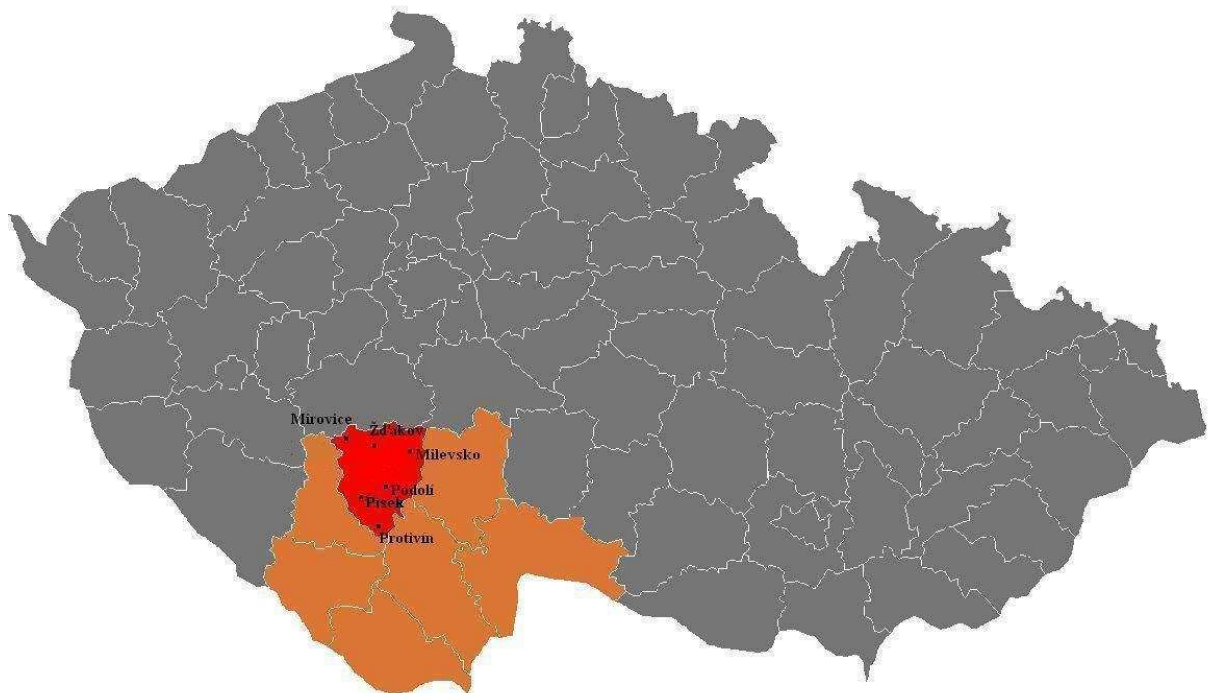
4. SEZNAM OBJEKTŮ

5. OBJEKTY

6. ZHODNOCENÍ

V rámci úkolu „Odborné poznávání, průzkum, vědecké hodnocení, soupis a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století“ bylo zkoumáno území okresu Písek v jižních Čechách. Kritériem pro výběr objektů byla jejich architektonická kvalita, jedná se tedy o nejvýznamnější architektonická díla. Výběr staveb vychází z předchozího kompletního terénního a částečného archivního průzkumu spoluřešitelky Evy Erbanové, která se mapováním staveb Jihočeského kraje zabývá již několik let. Terénní průzkum byl rozšířen o archivní průzkumy, dokumentaci objektů a jejich zhodnocení spoluřešitelky Jany Štorkové, Evy Zuzákové a Evy Erbanové. Na základě všech získaných informací bylo přistoupeno k památkovému zhodnocení jednotlivých staveb, jehož kritérii byly především architektonická a urbanistická hodnota objektu a jeho postavení v rámci vývoje architektury regionu a celé republiky a v neposlední řadě intaktnost objektu.

Výstupem úkolu je katalog staveb s identifikačními údaji, popisem, památkovým zhodnocením a přílohami.

literatura a prameny

LITERATURA

Ivo Beneš, Technická práce jižních Čech a jihočeští technické, in: *Jihočeská technická práce, sborník SIA*, 1938, s. 138-143.

Ivo Beneš – Josef Pelikán, Písek ve dvacátém roce ČSR, in: *Jihočeská technická práce, sborník SIA*, 1938, s. 124-131, cit.s. 130.

Karel Krýzl, *Turistický průvodce po městě Písku a okolí*, Písek 1936.

20 let architektury a výtvarného umění v jižních Čechách 1945-1965. (katalog) Č. Budějovice.

Třicet pět let výtvarného umění a architektury v jižních Čechách. (almanach) Č. Budějovice 1980.

Lubor Ludvík - Jiří Prášek, *Písecké ulice*, Písek 1998.

Eva Žáčková - Erbanová, *Architektura jihočeského regionu, 1918-1939: České Budějovice, Strakonice, Písek, Blatná*, nepublikovaná diplomová práce FF UP, Olomouc 2003.

PRAMENY:

Plánová a písemná dokumentace:

- 1) archivy vlastníků staveb
- 2) archiv stavebního úřadu v Písku
- 3) SOA Písek
- 4) Stavební archiv městského úřadu v Písku
- 5) Stavební archiv městského úřadu v Milevsku

Základní informace

Písek

Písek byl nazýván městem studentů, penzistů a vojáků, také městem v lesích. Zdejší tradice školství sahala až do středověku, v období první republiky zde bylo možno napočítat dvě desítky škol, které navštěvovali jak studenti z města a okolí, tak v případě známé lesnické školy i studenti zahraniční. Písek plnil úlohu kulturního a duchovního centra Prácheňského kraje. Kulturní vrchol zažil kolem roku 1910, kdy ve městě žily a působily významné osobnosti, jako byl světoznámý učitel hry na housle profesor Otakar Ševčík, za nímž přijížděli žáci z celého světa, básník Adolf Heyduk a historik profesor August Sedláček.

Do Písku se stěhovali penzisté z celé republiky, přitahovaly je klid a krásy historického města. V městě sídlila i poměrně početná vojenská posádka. Písek byl rekreačním městem, každé léto se sjížděli hosté, aby mohli strávit dovolenou v klidném historickém městečku, obklopeném „*mořem lesů*“. Turistický ruch byl významným zdrojem příjmů pro obec i obyvatele. Průmysl se zde příliš nerozvinul kvůli nedostatku vlastních surovin. Zisk hospodářství přinášela především těžba dřeva z místních lesů.

Po první světové válce se Písek začal rozrůstat. Stavěly se především obytné domy, aby se zmírnila bytová krize, která zde zavládla po roce 1918 stejně jako v jiných městech. Mimo to byl ve dvacátých letech realizován jen malý počet staveb jiného účelu. Obecní zastupitelstvo ve snaze odstranit nedostatek obytných prostor samo stavělo domy, či poskytovalo podporu jinému stavebníkovi.

Počátkem 20.let se v městském zastupitelstvu začalo jednat o výstavbě nového hřbitova a krematoria. V roce 1922 proběhla soutěž, vyhrál projekt profesora Ladislava Lhoty a architekta Františka Xavera Nevole, druhou cenu získal písecký rodák profesor Antonín Ausobský. Avšak boj mezi zastánci a protivníky nového hřbitova pozdržel jeho realizaci až do 30.let, kdy obec nakonec realizovala projekt rodáka Antonína Ausobského.

Nové stavby se připojovaly k starší zástavbě podle zastaralého regulačního plánu z roku 1898, často výstavba překračovala hranice jím vymezené. V polovině dvacátých let se objevily požadavky na nový regulační plán odpovídající tehdejší době. V roce 1927 se ustavila regulační komise a pro vzhled města. Jejím úkolem bylo upozorňovat na závady ve vzhledu města a podat návrh na jejich odstranění.

V Písku se stále udržoval čilý stavební ruch i v dobách hospodářské krize. Nemalý podíl na tom měl prozíravý starosta Brandeys, který připravil projekty regulace řeky Otavy, okresního domu, okresního soudu, regulačního plánu, lesního hřbitova ad. Program starosty Brandeyse provedli pak úspěšně jeho nástupci. Tím se rozproudila v Písku nebývalá stavební činnost, díky níž obyvatelé Písku neměli ani v době hospodářské krize nouzi o zaměstnání.

V roce 1930 začaly přípravné práce pro nový regulační plán města. V únoru téhož roku zadala obec nové zaměření a upravovací plány města pražské firmě píseckého rodáka ing. Ivo Beneše. V roce 1933 předložil ing. Ivo Beneš návrh regulačního plánu, který respektoval rámec původního plánu z roku 1898, lokalizoval v něm rekreační plochy v místech: pod lesem Amerikou, u sv. Václava, na Šoubrovně a Putimské vysoké. Upravovací plány města Beneš dokončil roku 1935. Teprve v závěru následujícího roku jednalo obecní zastupitelstvo o jejich schválení.

Ve 30. letech se stavělo prakticky po celém městě, současná zástavba se nevyhnula ani historickému centru.

V poválečné době se významně zvětšila rozloha Písku o nové bytové soubory. Byla zde založena textilní firma JITEX, Kovosvit, Elektropřístroj, staví se jatka, rozvíjí se dřevařská průmysl atd.

Eva Žáčková - Erbanová, *Architektura jihočeského regionu, 1918-1939: České Budějovice, Strakonice, Písek, Blatná*, nepublikovaná diplomová práce FF UP, Olomouc 2003, s.55-58 a 60-65.

seznam objektů

Milevsko

- 1 – synagoga
- 2 – spořitelna na náměstí
- 3 – radnice – městský úřad
- 4 – okresní úřad (dnes poliklinika)
- 5 – Masarykovy školy
- 6 – kulturní dům (klub pracujících)

Mirovice

- 1 – vila Fr. Mráze
- 2 – kulturní dům

Písek

- 1 – vila a továrna A. Raaba
- 2 – hřebčinec
- 3 – vila Václava Šlechty
- 4 – nájemná dům pro zaměstnance Tabákové režie
- 5 – Obecné školy
- 6 – písecká spořitelna
- 7 – Interhotel Amerika
- 8 – kulturní dům
- 9 – rodinný dům S.J.
- 10 – bývalé OV KSČ (dnes policie)
- 11 – obytné domy
- 12 – logistický terminál

Podolí

- 1 – podolský most přes Orlickou přehradu

Protivín

- 1 – obřadní síň

Žďákov

- 1 – Žďákovský most

Písek

Nejcennější stavbou z počátku 20. století je prvotina našeho předního architekta Dušana Sama Jurkoviče Raabova vila. Lze z ní vyčíst architektův záměr odklonit se od tvarosloví historických slohů a užít místo toho formy folklóru. Raabova vila dokonce o dva roky předcházela známým pavilonům v Luhačovicích.

Stavební produkce v Písku ve dvacátých letech se jeví jako konzervativní. Jedinou stavbou ve městě, na níž můžeme shledat ozvuky tendencí moderní architektury, je obecní trojdům v Kollárově č.p. 887-889, navržený městským stavitelem Janem Pelikánem a postavený v roce 1925. Autor pokryl neoklasicistní dům plošným dekorem architektonických prvků v klasicistním a kubistickém tvarosloví. V roce 1929 se v Písku objevuje první moderní novostavba, puristický dům Otavského elektrářenského svazu v Písku v Zeyerově ulici č.p. 1032, jejímž autorem byl pražský architekt, místní rodák Jan Šebánek.

Počátkem třicátých let vzrostl počet moderních staveb ve městě. Jejich autory byli výsadně pražští architekti. Kromě Jana Šebánka, se zde setkáváme s architekty Jindřichem Freiwaldem, Jaroslavem Böhmem a dokonce s předním architektem meziválečné éry Eugenem Linhartem. Šebánek získal ve městě většinu významných zakázek, například stavbu obecních domů, okresního soudu v Písku, budovu pro Okresní hospodářskou záložnu na Velkém náměstí či funkcionalistický obchodní dům pro radu a velkoobchodníka Aloise Erharta tamtéž. Upřednostnění architekta rodáka bylo pro Písek příznačné. Jindřich Freiwald a Jaroslav Böhm s architektem Starým - nejedná se o Oldřicha Starého - navrhli kvalitní funkcionalistický palác Písecké spořitelny. Dům navržený Eugenem Linhartem pro majitele realit Václava Šlechtu je sice v píseckých poměrech nadprůměrným počinem, avšak z hlediska Linhartovy tvorby nepatří k zásadním dílům.

Místní stavitelé začali reflektovat tendence meziválečné architektury až po roce 1933. S podstatou nových směrů se byli schopni vyrovnat Václav Bartuška, Antonín Hrubec a Jiří Špirhanzl. Ostatní stavitelé v různé míře uplatňovali prvky moderní architektury na fasádu tradičního domu.

Ke konci třicátých let se v Písku objevily realizace dalších pražských architektů, obecná škola od Ivana Nedomy a puristický činžovní dvojdům pro primáře prof. Dr. E. Rychlíka vyprojektovaný Jiřím Štursou a Karlem Janů.

Po druhé světové válce byl ve stylu socialistického realismu postaven kulturní dům na Nábřeží 1. Máje. Významnou realizací 80. let 20. století je rodinný dům navržený Josefem Pleskotem v písecké čtvrti Hradiště. Tento dům patří k prvním uskutečněným postmodernistickým stavbám u nás.

Zajímavou stavbou z počátku 90. let 20. století byla Česká spořitelna od autorů Koutského a Kozla na Alšově náměstí, kterou autoři pojali ve stylu připomínající rondokubismus. Další hodnotnou realizací je neofunkcionalistický Interhotel Amerika z roku 1993. Po roce 2000 vznikly v Písku dvě vysoce kvalitní realizace a to dostavba tělovýchovných zařízení a učebních prostorů Gymnázia Písek, Logistický terminál firmy FINEART na okraji města.

Milevsko

Nejvýznamnější realizací z počátku 20. století je unikátní kubistická synagoga navržená naším předním architektem Oldřichem Tylem. Další hodnotnou stavbou z této doby je secesní Městská spořitelna v Milevsku navržená místním významným

stavitelem Františkem Ješem.

V době první republiky vznikly konstruktivistické stavby Okresního úřadu a Masarykových škol.

Po druhé světové válce byl postaven ve stylu socialistického realismu Klub pracujících NP ZVVZ v Milevsku. Nej kvalitnější realizací z období normalizace je mateřská škola a základní škola navržené Bohuslavem Štorchem a Janem Kubovským.

Mirovice

Regionálně významnou funkcionalistickou realizací z počátku 30. let 20. století je Vila MUDr. Františka Mráze od neznámého plzeňského autora.

Významnou stavbou nadregionálního významu je Kulturní dům v Mirovicích z let 1947-1952. Architektura domu reaguje na soudobé trendy ve vývoji architektury. Stylově stavba navazuje na funkcionalismus, avšak je doplněna o regionalistické prvky.

Podolí

Významnou technickou památkou je Podolský most z roku 1942.

Protivín

Ve 20. letech 20. století vznikla v Protivíně unikátní avantgardní stavba od významného prvorepublikového architekta Karla Chocholy.

Vráž

V letech 1934-1935 vzniklo v této malé obci zásadní dílo českého funkcionalismu soubor staveb sanatoria, navržených našimi předními architekty Františkem Čermákem, Gustavem Paulem a Antonínem Tenzerem.

Žďákov

Celorepublikově významnou technickou památkou je Žďákovský most z let 1955 – 1967. Technicky unikátní stavba byla ve své době největší stavbou svého druhu na světě.